

Škola, mlijeko, i majčine cipele

(priča)

SAFETA OBHOĐAŠ

.....

MERIMA RADI u jednoj laboratoriji. Ona kontrolira proizvode za djecu, hranu za bebe, igračke, školski pribor čak i dječju kozmetiku. Nažalost proizvodi namijenjeni "malom narodu" često nisu zdravi. Jučer ju je razočarala jedna patka od pliša i perja. Igračka je bila živo obojena, blještale su roza, žuta i zelena boja, a uz to je bila mehka k'o pamuk. Ali Merimin nos je odmah namirisao opasnost. Stavila je patku u jedan aparat i on je potvrdio njenu sumnju. U materijalu se nalazio jedan škodljivi sastojak. Ta materija je mogla izazvati alergiju kod djece.

"Ne, to ne ide", Merima je morala upozoriti firmu. "Jako mi je žao, ali vaše igračke se ne smiju prodavati."

Merima najradije radi srijedom, jer je to "mliječni dan". Srijedom Merima kontrolira samo mlijeko i mliječne proizvode. Tog dana uvijek ima pune ruke posla, jer na njen sto stalno dolaze novi proizvodi, koji se moraju pažljivo provjeriti. Ali u momentima kad aparati rade sami, Merima najradije utone u sjećanja na djetinjstvo.

Kao učenica Merima je živjela sa porodicom u jednom malom mjestu u blizini velikog grada Sarajeva, u Bosni i Hercegovini.

Stanovali su u kući koju je izgradio njen otac. Njihov dom nije bio velik, ali je bilo dovoljno mjesta za sve, čak i za njenu sobicu. Nisu bili siromašni, imali su nekoliko krava u štali i stado ovaca. Krave su bile velike gladnice, nikad se nisu mogle zasiti. Zbog toga je porodica cijelog ljeta skupljala sijeno na livadama. Ali su životinje bile i darežljive, svakog dana su im davale punu kantu mlijeka. Doduše, djeca su od toga, Merima je imala još mlađeg brata i sestru, dobijala samo po čašu mlijeka, ujutro i uveče. Ostatak su prodavali, u komšiluku i u Čaršiji.

Merimina majka je svakog jutra mlijekom punila nekoliko flaša, koje je onda pakovala u dva cekera. Djevojčica je uzimala svoj školski ruksak na leđa, jedan ceker u desnu drugu u lijevu ruku i kretala na put. Osnovna škola u koju je ona išla, bila je prilično udaljena od njenog doma. Do škole je pješačila tri kilometra i morala je preći i jedan most preko rijeke. Ali Merima nije bila samo učenica, ona je bila i mljekarica. Ponekad je njena majka ujutro kasnila. Tada je ona morala trčati kako bi prije nastave stigla svakoj mušteriji odnijeti njenu flašu mlijeka. Bila je nesrećna kad bi se sa zakašnjenjem pojavila u razredu. Iako joj nastavnica nije zbog toga prebacivala.

Ne, rad joj nikad nije padao teško. Ona

je bila srećna, kad je mogla pomoći u svojoj porodici. Od novca kojeg su dobijali za mlijeko majka je djeci kupovala školske stvari. Merima je imala najljepši ranac u školi. Na početku svake školske godine je dobijala nove cipele i toplu odjeću. Jesen je skoro uvijek započinjala sa kišnim olujama a zimi bi napadao duboki snijeg. U danima velikog nevremena otac je dolazio po djecu u školu jer su se roditelji bojali da im se na putu ne desi nešto loše.

Ali njen otac je mislio da oni pretjeruju sa tom školom. To je bila tema oko koje su se njeni roditelji neprestano svađali. Merima je mrzila njihove svađe. Ona se bojala očeve ljutnje i vike. Čim bi on povisio glas, ona je molila majku da mu da pare od mlijeka. Njena majka je bila čvrsta u svojim odlukama i borbena. "Ne, te pare nećeš dobiti. To je novac za budućnost naše djece", podučavala je oca.

Bilo je lijepo imati tako sposobnu majku. Merima je voljela školu i svoju nastavnicu, koja ju je svakog dana učila nešto novo. Ponekad joj je posuđivala i knjige. Merima je sa velikim zanimanjem pročitala dječji roman "Leteći razred", čuvenog njemačkog pisca Ericha Kaestner-a. Nije mogla zamisliti život bez škole, to je bio njen prozor u svijet.

Što je Merima više rasla, povećavale su se i njene obaveze u porodici. Kad je njena majka povrijedila prst, djevojčica je naučila musti krave. Bilo je teško, prvo oprati vime na a onda ih posušiti. Ali još teže je bilo naučiti pritiskati sise tako da iz njih štrca mlijeko. Svaki put bi joj se zgrčili palčevi. Ali kad je posmatrala majku kako to radi, muža krava joj se činila kao dječja igra.

Na ljetnom raspustu pred sedmi razred desili su se mnogi neprijatni događaji. Merimu je prvo ujela osa a otrov tog insekta je kod nje izazvao alergiju. A onda se, skoro pri kraju raspusta, razboljela majka. Imala je bolove u stomaku i otac ju je morao odvesti u bolnicu u veliki grad. Djevojčica je nije mogla čak ni posjetiti, jer je kod kuće morala preuzeti majčin posao. U kući nisu imali telefon tako da više nije mogla priča-

ti sa mamom, što je njoj bilo jako potrebno. Otac im je rekao da majka mora biti operisana ali su ga doktori uvjeravali kako će nakon operacije opet biti zdrava.

Merimin otac se nikad nije bavio kućnim poslovima i nije imao pojma šta treba raditi. Pokušavao je kuhati ali se njegova jela nisu mogla jesti. Školske pare su nestale iz kutije, jer je on za njih kupio alat za svoju radionicu, dvije testere i jedan hoblić.

"Ali, babo, mi moramo u školu. Meni trebaju nove cipele i školske knjige", plakala je Merima.

"Dijete moje, ti ne možeš ići u školu, majka ti je još bolesna. Ove godine ćeš napraviti pauzu. Ja ću ti kupiti šivaću mašinu. Možeš naučiti taj zanat i sa tim se može zaraditi hljeb", rekao je otac.

"Ali, babo, ja moram ići u školu, moram dobiti svjedočanstvo. Moja nastavnica je rekla da bih ja kasnije mogla i studirati", djevojčica je pokušala biti hrabrom, kao i njena majka.

"Bez protivljenja, ove godine ćeš napraviti pauzu i dosta! Ti nemaš cipele za školu, a sad na posao, moramo nahraniti krave. Otkako je moja žena u bolnici, daju puno manje mlijeka", otac nije htio raspravljati o školi.

Merima je cijele večeri preplakala. Te noći nije mogla spavati, pravila je planove kako može posjetiti majku. Ali ona nije znala put i niti je imala pojma gdje se nalazi bolnica. Morala je moliti nekog od komšija za pomoć.

Sljedećeg jutra je otac rano otišao u veliki grad, htio je posjetiti svoju bolesnu suprugu. Vratio se kući neraspoložen, malo podnapit i donio joj jedan paket od majke.

"Unutra su cipele. Rekla mi je da ti moraš ići u školu, inače ona nikad više neće govoriti sa mnom. Tako mi je zaprijetila, tvoja majka. Jesam li ja domaćin u ovoj kući ili je ona", zaplitaio je jezikom i galamio.

"Mama, kad ćeš doći kući, ne mogu bez tebe", u noći je Merima jecala u jastuk. Su-tradan je morala ići u školu u majčinim cipelama, koje su joj bile prevelike. Stavila je u vrhove komadiće vune, da bi u njima mo-

gla lakše hodati.

Ali nije bilo moguće obaviti sav jutarnji posao na vrijeme. Prvo je morala pomustiti krave, pa napuniti flaše koje je trebalo na putu u školu podijeliti mušterijama. Tri dana zaredom je stizala kasno na nastavu. Bila je tako iscrpljena da je ujutro jedva ustajala iz kreveta. Njena nastavnica je posjetila oca kod kuće i izgalamila se na njega. Po njenom mišljenju on je, odrastao čovjek, morao preuzeti odgovornost za domaćinstvo, dok njegova žena ne ozdravi.

Merima nije znala šta da radi. Svejedno koliko se trudila, nije joj uspijevalo savladati kaos u porodici.

Otac je opet posjetio majku u bolnici i opet se neraspoložen vratio kući.

“Sada ćeš ostati kod kuće! To sam rekao tvojoj majci. Vidiš da će sve propasti ako ti i dalje budeš išla u školu. Napravi sad pauzu, dok majka dođe kući”, rekao je on strogo i pokazao da šuti.

Sljedećeg dana Merima nije imala snage da se brani. Ali nije mogla ni raditi. Pomišljala je čak pobjeći od kuće.

Pred avlijskim vratima se iznenada zaustavilo vozilo hitne pomoći. Vozač je pomagao nekoj ženi u plavoj kućnoj haljini da izađe iz vozila. Plavu haljinu je odmah prepoznala ali ženu nije. Izgledala je slabo, hodala pognuto i morala se držati za ogradu da ne padne. Tek kada joj je mahнула i viknula, “Dijete moje, dođi ovamo”, Merima je shvatila ko je ta žena. “Mama, jesi li to zaista ti?! Kako si, mama, jesi li ozdravila?!”

Te večeri je otac ružio majku, jer je ona prije vremena napustila bolnicu. “Ti još nisi ozdravila! Ako sad dobiješ groznicu, moraš opet nazad. Onda ti ljekari više neće moći pomoći!”

“Nisam mogla iznevjeriti Merimu. Ona mora završiti školu. Ali ja sam dobro, malo sam još iscrpljena, ali sam dobro.”

Već sljedećeg jutra se pokazalo koliko je dobra organizacija njene majke važna u kući. Djevojčica je doduše morala puno raditi ali dobra je kućna vila - njena majka - bila tu, pomagala joj svojim savjetima, pa je sve išlo brže. U sedam sati je već uzela školski ranac na leđa i flaše sa mlijekom u ruke. Bila je opet učenica i mljekarica, ali još uvijek u majčinim velikim cipelama.

Mašina je upravo završila sa ispitivanjem jednog voćnog jogurta. Merima se trže i probudi iz svojih sjećanja na djetinjstvo. Na ekranu se pojaviše brojke koje je morala provjeriti.

“Pa, za ovaj jogurt se može reći da je dobar, čak i zdrav za djecu”, misli Merima. U trenutku poželje da njena majka može vidjeti šta ona radi. Ona bi bila ponosna na svoju kćerku. Zahvaljujući svojoj majci prebrodila je mnoge krize u životu i uspjela završiti studij u Njemačkoj. “Moram pisati majci kako sam postala dobra vila za puno djece. I mljekarica, samo jedne druge vrste. Mama, u tvojim školskim cipelama je sve bilo moguće. Zahvaljujući tebi, mama!”

